

การดำเนินงานตามหลักการการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

**The School-Based Management in Schools under the Office of
Prachuap Khiri Khan Educational Service Area 1**

ภาวิณี เสนาการ¹ และรองศาสตราจารย์เทือน ทองแก้ว²

¹บัณฑิตวิทยาลัย ²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

E-mail: Phavinee 07@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 17 คน ครูผู้สอน 193 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 139 คน รวมทั้งสิ้น 349 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเชื่อมั่น 0.91 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านหลักการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการบริหารตนเอง ตามลำดับ และด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลเป็นอันดับสุดท้าย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the practices based on the school-based management principles of schools under the Office of Prachuap Khiri Khan Educational Service Area 1. This study was a survey research. The sample totaling 349 school personnel consisted of 17 school administrators, 193 teachers, and 139 school board members. The data collecting instrument was a questionnaire, developed by the researcher, with reliability

coefficient of 0.91. Research findings revealed that the overall practice of school-based management in schools under the Office of Prachuap Khiri Khan Educational Service Area 1 as perceived by schools administrators, teachers, and school board members was at the high level. The practice based on the participation principle was rated at the highest level, followed by those based on the delegation of power principle, and the self-management principle, respectively; while that based on the monitoring and balance principle received the lowest rating. Results of hypothesis testing showed that school administrators, teachers, and school board members significantly differed, at the .01 level, in their opinions on the overall practice based on the school-based management principles of the schools.

บทนำ

กระแสของการเจริญเติบโตของสังคมโลกและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นเหตุให้ทุกประเทศต้องมีการเร่งรัดพัฒนาปรับปรุงระบบบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและให้สามารถแข่งขันกับสังคมโลกได้ .สิ่งหนึ่งที่เชื่อว่าเป็นต้นทุนหรือปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ คือการมีคนที่มีความรู้ ซึ่งสามารถสร้างได้ด้วยการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองตลอดชีวิตให้มีศักยภาพและเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ดังนั้นความเคลื่อนไหวในการปฏิรูปการศึกษาจึงเกิดขึ้นทั่วโลก เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและมีพัฒนาการที่ดีขึ้น การค้นคว้าวิธีการที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพนั้นกระทำได้หลากหลายวิธีการปฏิรูปการศึกษาเป็นวิธีที่ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสนใจ ในประเทศไทยสภาพการจัดการศึกษาของไทยก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นการจัดการศึกษาโดยการควบคุมจากภายนอก (External Control Management) จึงไม่สามารถแก้ปัญหาได้หรือแก้ปัญหาไม่ทันการไม่ก่อให้เกิดผลทางการศึกษา สถานศึกษาเป็นเพียงผู้รับคำสั่งจากส่วนกลาง (เสาวนิตย์ ชัยมุสิก, 2544, หน้า 3) การบริหารตามแนวคิดดั้งเดิม จะดำเนินการ โดยการควบคุมจากภายนอกเป็นหลัก ที่เห็นได้ชัดคือโรงเรียนมักถูกควบคุมจากส่วนกลาง นโยบายไม่ถูกกับปัญหา ไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือธรรมชาติของโรงเรียนมีจุดประสงค์ค่อนข้างจำกัด ไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย ไม่เห็นความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษามากำเนินถึงแต่ผลในด้านปริมาณเป็นหลัก (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545, หน้า 20) เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีผลบังคับใช้ ภารกิจที่ต้องรีบดำเนินการคือ การหาแนวทางให้มีการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่

การศึกษาและสถานศึกษาให้ได้ผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 กำหนดว่า “ให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีเอกภาพ ด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” ส่วนแนวทางการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539 – 2550 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบบริหารการศึกษาโดยมุ่งกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีอำนาจด้านการบริหารและจัดบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ในท้องถิ่นให้มากที่สุด

นอกจากนี้ยังได้มีความพยายามในการกระจายอำนาจการบริหารโรงเรียนทุกระดับทุกประเภทให้กับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนรับผิดชอบในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การพัฒนาและการแก้ปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็วเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า, 2546, หน้า 18) กฎหมายว่าด้วยระบบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 35 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล กำหนดให้สถานศึกษามีสิทธิหน้าที่และอำนาจในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ งานบุคลากรและการบริหารงานทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ สถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาโดยตรง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินกิจกรรม หรือบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - based Management) และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ที่ยึดทั้งหลักนิติธรรม คุณธรรม และหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคมและหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์และนโยบายสู่การปฏิบัติ อย่างไรก็ตามการมีอำนาจบริหารงานภายในโรงเรียนได้ด้วยตนเอง มิได้หมายความว่าโรงเรียนสามารถดำเนินการใดๆ ก็ได้ตามใจชอบ เพราะการดำเนินการใดๆ จะต้องสอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาชาติ ดังนั้น การจัดการศึกษาในแต่ละท้องถิ่นให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาชาติ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนจะใช้วิธีการบริหารจัดการอย่างไรให้สอดคล้องกับแนวทางใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ช่วงทศวรรษที่ 1980 (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542, หน้า 9) เนื่องจากผู้รับบริการไม่พอใจในระบบการศึกษาและคุณภาพการศึกษาที่ตกต่ำ จึงมีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและกระจายอำนาจให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารตนเอง ให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษามีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติและลูกค้ำมีความพึงพอใจ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจึงเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษาที่สถานศึกษาจะมีอิสระในการบริหารจัดการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเรื่อง การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาค่ากว่าปริญญาให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 37) และได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่ (มาตรา 39) และได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่กำกับและสนับสนุนส่งเสริมกิจการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 2) อีกทั้งยังกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งสำหรับใช้เป็นหลักเปรียบเทียบ ส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งในการนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยกำหนดไว้ 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2550, หน้า 3 - 6)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ตั้งอยู่ ณ ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้บริการการศึกษาใน 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอบ้านลาด อำเภอบางสะพาน อำเภอบางสะพานน้อย มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 132 แห่ง มีพันธกิจสำคัญในการดำเนินงาน 3 ประการ คือ การส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มุ่งผลสัมฤทธิ์ขององค์กรรวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็ง ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และยกระดับขีดความสามารถของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ มุ่งสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2549, หน้า 42) เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2549 ณ โรงเรียนอนุบาลประจวบคีรีขันธ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ได้มอบนโยบายให้

ผู้บริหารสถานศึกษา 3 ข้อ คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งต้องดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2549, หน้า 6)

บุคลากรยังไม่เข้าใจอย่างชัดเจนนักกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เนื่องจากการเผยแพร่ผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควร (สุเทพ บุญประสบ, 2545, หน้า 4) กอปรกับผลจากการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีปัญหาหลายประการ เช่น ในเรื่องของเวลาผลสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานต้องใช้เวลาดำเนินการประมาณ 5 ปี จึงจะเห็นผลชัดเจนทำให้บางคนไม่อดทน ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสูง แต่ผลของการบริหารจัดการจะขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษา ดังนั้นบางโรงเรียนเมื่อผลสำเร็จไม่เป็นไปตามที่คาดหวังทำให้เกิดความท้อถอย อีกประการหนึ่งก็คือ คุณภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการอย่างแท้จริง และที่สำคัญที่สุดคือการไม่กระจายอำนาจและการให้อิสระในการบริหารจัดการแก่สถานศึกษาอย่างแท้จริง สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความไม่เข้าใจเป้าหมายและหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือ คุณภาพของนักเรียน คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ไม่ใช่เกิดจากการประเมินเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการพัฒนาตนเองของสถานศึกษา คุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องจึงจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ (บุญมี เณรยอด, 2546, หน้า 21)

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีความรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับใด โดยศึกษาจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวนตามหน้าที่ที่ปฏิบัติในสถานศึกษา

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 132 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,515 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,099 คน รวมทั้งสิ้น 2,746 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน ครูผู้สอน จำนวน 193 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 139 คน รวมทั้งสิ้น 349 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เรื่อง การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

2. การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.2 ศึกษาวัตถุประสงค์กรอบแนวคิด สมมติฐานและนิยามศัพท์ของเรื่องที่ศึกษา

2.3 นิยามตัวแปรเพื่อสร้างแบบสอบถาม

2.4 สร้างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ

2.6 นำแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทำการทดลองหาความเชื่อมั่น (Reliability) จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาหาความเชื่อมั่นจากแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

2.7 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยติดตามรวบรวมเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับคืนแบบสอบถาม จำนวน 349 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ (The Scheffé Method)

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษา

1.1 การศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.87 ครูผู้สอนจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 39.83 รวมทั้งสิ้น 349 คน

1.2 การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยหลักการมีส่วนร่วมเป็นลำดับแรก ค่าเฉลี่ย 3.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 รองลงมา หลักการกระจายอำนาจ ค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 และหลักการบริหารตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 ตามลำดับ และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ค่าเฉลี่ย 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 เป็นลำดับสุดท้าย รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	อันดับที่
1. หลักการกระจายอำนาจ	3.86	0.57	มาก	2
2. หลักการมีส่วนร่วม	3.88	0.61	มาก	1
3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน	3.71	0.62	มาก	4
4. หลักการบริหารตนเอง	3.86	0.58	มาก	3
5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	3.62	0.65	มาก	5
เฉลี่ยรวม	3.78	0.60	มาก	

1.3 การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ

การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า สถานศึกษากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้บุคลากรด้านวิชาการเป็นลำดับแรก รองลงมาสถานศึกษากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้บุคลากรด้านงบประมาณและการเงิน และสถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านวิชาการ ตามลำดับ และสถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านการบริหารบุคคลเป็นลำดับสุดท้าย รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ

การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านหลักการกระจายอำนาจ	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	อันดับที่
1. สถานศึกษากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้บุคลากรด้านวิชาการ	4.01	0.64	มาก	1
2. สถานศึกษากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้บุคลากรด้านการบริหารงานบุคคล	3.87	0.74	มาก	4
3. สถานศึกษากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้บุคลากรด้านงบประมาณและการเงิน	3.95	0.72	มาก	2
4. สถานศึกษากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้บุคลากรด้านการบริหารทั่วไป	3.87	0.78	มาก	5
5. สถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านวิชาการ	3.87	0.71	มาก	3
6. สถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านการบริหารบุคคล	3.75	0.81	มาก	8
7. สถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านงบประมาณและการเงิน	3.77	0.77	มาก	6
8. สถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านการบริหารทั่วไป	3.76	0.81	มาก	7
เฉลี่ยรวม	3.86	0.57	มาก	

1.4 การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วมพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 เมื่อพิจารณาเป็นราย

ประเด็น พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนของสถานศึกษา เป็นลำดับแรก รองลงมาสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการและเป้าหมายของสถานศึกษาตามลำดับ และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านหลักการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	อันดับที่
1. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา	4.06	0.68	มาก	3
2. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนของสถานศึกษา	4.10	0.65	มาก	1
3. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา	4.07	0.65	มาก	2
4. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา	4.01	0.69	มาก	4
5. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการและเป้าหมายของสถานศึกษา	3.76	0.80	มาก	5
6. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนของสถานศึกษา	3.71	0.84	มาก	7

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานด้านหลักการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	อันดับที่
7. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตาม แผนของสถานศึกษา	3.70	0.80	มาก	6
8. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา	3.59	0.91	มาก	8
เฉลี่ยรวม	3.87	0.61	มาก	

1.5 การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษา
ให้กับประชาชน

การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน พบว่า ในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ใน
ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า
สถานศึกษาดำเนินการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามระเบียบของทาง
ราชการ เป็นลำดับแรก รองลงมา คณะกรรมการสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรม
ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบในรายงานผลการดำเนินงานประจำปี
ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของ
สถานศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน

การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	อันดับที่
1. สถานศึกษาดำเนินการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ	4.01	0.71	มาก	1
2. สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา	3.67	0.74	มาก	4
3. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.59	0.77	มาก	7
4. คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น	3.60	0.82	มาก	6
5. คณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา	3.56	0.80	มาก	8
6. คณะกรรมการสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	3.89	0.78	มาก	2
7. คณะกรรมการสถานศึกษาประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	3.63	0.81	มาก	5

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษา ให้กับประชาชน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	อันดับ ที่
8. คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบใน รายงาน ผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา	3.69	0.79	มาก	3
เฉลี่ยรวม	3.71	0.62	มาก	

1.6 การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการบริหารตนเอง

การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
ด้านหลักการบริหารตัวเองพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.86
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า สถานศึกษามีแผนการใช้
งบประมาณและการเงิน เป็นลำดับแรก รองลงมาสถานศึกษาพัฒนาระบบและโครงสร้างการ
บริหารงานและแจ้งให้ทุกคนรับรู้รับทราบและสถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารงานงบประมาณ
และการเงิน ตามลำดับ และสถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารงานบุคคลเป็นลำดับสุดท้าย
รายละเอียดตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการบริหารตนเอง

การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านหลักการบริหารตนเอง	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	อันดับที่
1. สถานศึกษาพัฒนาระบบและโครงสร้างการบริหารงานและแจ้งให้ทุกคนรับรู้ รับทราบ	3.96	0.72	มาก	2
2. สถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ	3.77	0.74	มาก	7
3. สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการ	3.78	0.71	มาก	6
4. สถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารงานบุคคล	3.74	0.73	มาก	8
5. สถานศึกษามีแผนพัฒนาบุคลากร	3.87	0.69	มาก	4
6. สถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารงานงบประมาณและการเงิน	3.88	0.71	มาก	3
7. สถานศึกษามีแผนการใช้งบประมาณและการเงิน	4.02	0.70	มาก	1
8. สถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารงานบริหารทั่วไป	3.87	0.73	มาก	5
เฉลี่ยรวม	3.86	0.58	มาก	

1.7 การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานประจำปีแก่หน่วยงานต้นสังกัดทราบเป็นลำดับแรก รองลงมาสถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานประจำปีแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบและสถานศึกษามีคณะกรรมการประกันคุณภาพ

การศึกษา ตามลำดับ และสถานศึกษามีคณะกรรมการตรวจสอบควบคุมภายในสถานศึกษาเป็นลำดับ
สุดท้าย รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	อันดับ ที่
1. สถานศึกษามีคณะกรรมการประกันคุณภาพ การศึกษา	3.65	0.75	มาก	3
2. สถานศึกษามีคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน	3.59	0.83	มาก	5
3. สถานศึกษามีคณะกรรมการตรวจสอบควบคุม ภายในสถานศึกษา	3.53	0.84	มาก	8
4. สถานศึกษามีคณะกรรมการตรวจสอบ ทบทวน และรายงานผลการจัดการศึกษา	3.54	0.81	มาก	6
5. สถานศึกษาได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานต้น สังกัด	3.61	0.80	มาก	4
6. สถานศึกษาได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงาน ภายนอกและองค์กรอิสระ	3.53	0.82	มาก	7
7. สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานประจำปีแก่ หน่วยงานต้นสังกัดทราบ	3.85	0.73	มาก	1
8. สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานประจำปีแก่ผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ	3.66	0.86	มาก	2
เฉลี่ยรวม	3.53	0.81	มาก	

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานต่างกัน

ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 10.494, p = .000$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน และหลักการบริหารตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p
1. หลักการกระจายอำนาจ	ระหว่างกลุ่ม	7.105	2	3.535	11.449	.000
	ภายในกลุ่ม	107.365	346	.310		
	รวม	114.471	348			
2. หลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	5.453	2	2.727	7.550	.001
	ภายในกลุ่ม	124.953	346	.361		
	รวม	130.406	348			
3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	6.231	2	3.115	8.519	.000
	ภายในกลุ่ม	126.540	346	.366		
	รวม	132.771	348			

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p
4. หลักการบริหารตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	4.234	2	2.117	6.426	.002
	ภายในกลุ่ม	113.994	346	.329		
	รวม	118.229	348			
5. หลักการตรวจสอบและ ถ่วงดุล	ระหว่างกลุ่ม	2.907	2	1.453	3.449	.033
	ภายในกลุ่ม	145.772	346	.421		
	รวม	148.679	348			
เฉลี่ยรวม	ระหว่างกลุ่ม	5.015	2	2.507	10.494	.000
	ภายในกลุ่ม	82.671	346	.239		
	รวม	87.685	348			

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 10.494, p = .000$) ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ พบว่า

1. หลักการกระจายอำนาจ กลุ่มที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. หลักการมีส่วนร่วม กลุ่มที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน กลุ่มที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. หลักการบริหารตนเอง กลุ่มที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล กลุ่มที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยวิธีของเซฟเฟ

การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ค่าเฉลี่ย	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูผู้สอน	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
1. หลักการกระจายอำนาจ				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.49	-	.65*	.68*
ครูผู้สอน	3.84		-	.03
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.81			-
2. หลักการมีส่วนร่วม				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.42	-	.59*	.55*
ครูผู้สอน	3.83		-	.04
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.87			-
3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.29	-	.63*	.60*
ครูผู้สอน	3.67		-	.03
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.69			-

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดย ใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ค่าเฉลี่ย	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู ผู้สอน	คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน
4. หลักการบริหารตนเอง				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.35	-	.52*	.50*
ครูผู้สอน	3.82	-	-	.02
คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	3.85			-
5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.02	-	.42	.43*
ครูผู้สอน	3.61	-	-	.01
คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	3.59			-
เฉลี่ยรวม				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.31	-	.56*	.55*
ครูผู้สอน	3.75	-	-	.01
คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	3.76			-

* มีนัยสำคัญที่ .05

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

การดำเนินงานการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีการดำเนินงาน ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ด้านหลักการบริหารตนเอง ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล อยู่ในระดับมาก

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม

หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน หลักการบริหารตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

2.1 การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักการมีส่วนร่วมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก รองลงมา หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารตนเอง หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาโดยการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา โดยมีสมมติฐานว่า การให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้นจะทำให้ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเพิ่มขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้นและมีผลผลิตดีขึ้นเป็นการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมพลังกันอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (ถวิล มาตรฐาน, 2545, หน้า 47) มีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบและอิสระในการตัดสินใจบริหารทั้งด้านวิชาการ การเงิน การบริหารงานบุคคลและงานบริหารทั่วไป (ดิเรก วรณเกียรติ, 2545, หน้า 4) มุ่งเน้นผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมสามัญศึกษา, 2544, หน้า 9) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจุไรรัตน์ ปานบ้านเกร็ด (2546) ที่พบว่า โรงเรียนมีความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นส่วนใหญ่ สมศักดิ์ รอบคอบ (2548) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสมชัย พุทธิ (2546) พบว่า สภาพการบริหารตามหลักการใช้โรงเรียนเป็นฐานทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.2 การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ทุกประเด็นมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้บุคลากรด้านวิชาการ เป็นลำดับแรก รองลงมาสถานศึกษากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ ให้บุคลากรด้านงบประมาณและการเงิน สถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านวิชาการตามลำดับ และสถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านการบริหารบุคคล เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจบริหารจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป (กมล สุกประเสริฐ, 2544, หน้า 11 – 12) ทำให้โรงเรียนบริหารจัดการศึกษาโดยแต่มีคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจในการบริหารจัดการให้เป็นที่ไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542, หน้า 45) ทำให้การกระจายอำนาจจะเกิดประโยชน์กับนักเรียนมากกว่าที่เป็นมา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 71) สอดคล้องกับดิเรก สายศิริวิทย์ (2545) ที่ศึกษาพบว่า บทบาทผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 หลักการคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับมาก

2.3 การดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วมพบว่า ในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ทุกประเด็นมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนของสถานศึกษา เป็นลำดับแรก รองลงมาสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการและเป้าหมายของสถานศึกษาตามลำดับและสถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเปิดโอกาสให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการบริหารการตัดสินใจและร่วมกันจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียนจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542, หน้า 45) กระบวนการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน จะส่งเสริมความเจริญให้กับชุมชน (จุฑารัตน์ ชำนาญกิจ, 2544, หน้า 55) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมชัย พุทธา (2546) ที่พบว่า โรงเรียนมีความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีระดับการปฏิบัติสูงสุด สมศักดิ์ รอบคอบ (2548) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมและด้าน การตรวจสอบและ

ถ่วงดุล และดิเรก สายศิริวิทย์ (2545) พบว่า บทบาทผู้บริหารในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 หลักการคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับมาก

2.4 การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชนพบว่า ในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาดำเนินการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ เป็นลำดับแรก รองลงมาคณะกรรมการสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบในรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาตามลำดับ และคณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาเป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาจากส่วนกลางเกิดความล่าช้าไม่สนองตอบ ความต้องการของนักเรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่น ชุมชนและประชาชนได้จัดการศึกษาเอง (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542) การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบันจะมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามาบริหารจัดการ โดยมีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมศักดิ์ รอบคอบ (2548) ที่พบว่า ประสิทธิภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ดิเรก สายศิริวิทย์ (2545) พบว่า บทบาทผู้บริหารในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 หลักการ คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีบทบาทในระดับมาก

2.5 การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการบริหารตนเองพบว่า ในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ทุกประเด็นมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษามีแผนการใช้งบประมาณและการเงินเป็นลำดับแรก รองลงมาสถานศึกษาพัฒนาระบบและโครงสร้างการบริหารงานและแจ้งให้ทุกคนรับรู้รับทราบ สถานศึกษามี

คณะกรรมการบริหารงานงบประมาณและการเงิน ตามลำดับ และสถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารงานบุคคล เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารตนเองของสถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ คิดเอง ทำเองอย่างเป็นระบบ (เสาวนิตย์ ชัยมุสิก, 2544, หน้า 83) กล่าวว่าการถือในการบริหารตนเองของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคลการบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 51 – 63) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดิเรก สายศิริวิทย์ (2545) ที่พบว่า บทบาทผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 หลักการ คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้กับประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีบทบาท การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

2.6 การดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลพบว่า ในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ทุกประเด็นมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานประจำปีแก่หน่วยงานต้นสังกัดทราบเป็นลำดับแรก รองลงมาสถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานประจำปีแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ สถานศึกษามีคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ และสถานศึกษามีคณะกรรมการตรวจสอบควบคุมภายในสถานศึกษาเป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการตรวจสอบและถ่วงดุลกับการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบจากภายนอกก็ถือเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษา ประชาชนและส่วนกลาง (ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และชมรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ, 2545, หน้า 3) สอดคล้องกับการศึกษาของดิเรก สายศิริวิทย์ (2545) ที่ศึกษาพบว่า บทบาทผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 หลักการ คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับมาก

2.7 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน หลักการบริหารตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 มาตรา 40 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้โรงเรียนทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยมีองค์คณะบุคคลทำหน้าที่ในการบริหารการศึกษารับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารและจัดการศึกษาให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ คือ คุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ 4 ด้าน คือ ภาวะผู้นำด้านการศึกษา ด้านการนิเทศ ด้านการจูงใจและด้านการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็งจริงจัง ส่วนครูนั้นมีบทบาทในฐานะหุ้นส่วนคนสำคัญมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบร่วมกัน ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาด้วยความมุ่งมั่นจริงจัง ด้วยการวางแผนร่วมกันทั้งระบบนั่นคือ มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบที่พร้อมจะให้ตรวจสอบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 35) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดิเรก สายศิริวิทย์ (2545) ที่ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 5 หลักการ คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบถ่วงดุล ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบบทบาทจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษมีบทบาทในระดับมาก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มากมีบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

3.1.1 การพัฒนาการดำเนินงานตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ให้มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษาควรพัฒนาการดำเนินงานด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลเป็นอันดับ

แรก รองลงมาด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน และด้านหลักการบริหารตนเอง

3.1.2 ด้านหลักการกระจายอำนาจ สถานศึกษาควรพัฒนาการดำเนินงานในประเด็น สถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านการบริหารบุคคล เป็นอันดับแรก รองลงมาสถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านการบริหารทั่วไป และสถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจให้บุคลากรด้านงบประมาณและการเงิน

3.1.3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรพัฒนาการดำเนินงานในประเด็น สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษาเป็นอันดับแรก รองลงมาสถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนของสถานศึกษา และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

3.1.4 ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน สถานศึกษาควรพัฒนาการดำเนินงานในประเด็น คณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาเป็นอันดับแรก รองลงมาคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น

3.1.5 ด้านหลักการบริหารตนเอง สถานศึกษาควรพัฒนาการดำเนินงานในประเด็น สถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารงานบุคคลเป็นอันดับแรก รองลงมาสถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ และสถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพวิชาการ

3.1.6 ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล สถานศึกษาควรพัฒนาการดำเนินงานในประเด็น สถานศึกษามีคณะกรรมการตรวจสอบควบคุมภายในสถานศึกษาเป็นอันดับแรก รองลงมาสถานศึกษาได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอกและองค์กรอิสระ และสถานศึกษามีคณะกรรมการตรวจสอบ ทบทวน และรายงานผลการจัดการศึกษา

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีการดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับโรงเรียนที่บริหารแบบปกติ

3.2.2 ควรมีการศึกษาเป็นรายกรณีเกี่ยวกับการนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ในโรงเรียน

3.2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการศึกษา ประสบการณ์การบริหาร อายุ และเพศของผู้บริหารสถานศึกษาหรือไม่อย่างไร

3.2.4 จากการศึกษาครั้งนี้การปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จึงควรค้นหาวิธีการพัฒนารูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้มีระดับการดำเนินงานให้สูงขึ้นสู่ระดับมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์เทียน ทองแก้ว ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี ขอขอบคุณผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของทุกสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุดประเสริฐ. (2544). รายงานผลการวิจัย รูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1, สำนักงาน. (2549). แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). รายงานการประชุมแนวคิดและประสบการณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- จุฑารัตน์ ชำนาญกิจ. (2544). พลังอำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จูไรรัตน์ ปานบ้านเกร็ด. (2546). ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิเรก สายศิริวิทย์. (2545). บทบาทของผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ถวิล มาตรฐาน. (2545). การปฏิรูปการศึกษา: โรงเรียนเป็นฐานบริหารจัดการ, กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- บุญมี เณรยอ. (2546). รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: วิถีและวิถีไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พินดา ทีดี. (2544). ความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหาร การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542: กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและชมรมพัฒนามาตรฐานด้านวิชาชีพครู, ชมรม. (2545). การ พัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท: ชัยนาทโมเดิร์นโฮม.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2550). มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การ พิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553). กรุงเทพฯ: จุฑทอง.
- วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า. (2546). ทำอย่างไรเมื่อโรงเรียนต้องบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน. วารสารวิชาการ, 1 (2). หน้า 20 – 22.
- สามัญศึกษา, กรม. (2544). แนวทางสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษา กองการมัธยมศึกษา.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2544). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์.

- สมชัย พุทธา. (2546). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ รอบคอบ. (2548). ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุเทพ บุญประสบ. (2545). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: การศึกษาเชิงคุณภาพ. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). รายงานการวิจัย “การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน”. กรุงเทพฯ: สกศ.
- _____. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.